

Protestantse
Kerk

Vindplaats van
geloof, hoop en liefde

Overige bijlagen

bij het verdiepingsprogramma
Kerk-zijn vormgeven:
je eigen plek in het mozaïek van kerkplekken

Bij Kompas 1: Bijbel- en liedteksten om uit te kiezen

Bij Reisgids: Tekst van de reisgidsvideo

Bij Route: Tool voor het bepalen van een vervolgroute

Tekst van de reisgidsvideo

Introductie

Als mensen **samen 'geloven' in praktijk brengen**, dan geven ze vorm aan kerk-zijn. Dat geldt ook voor jou, als je samen met je team werkt aan de ontwikkeling van een proefplek. Bij 'samen' denk je waarschijnlijk als eerste aan je eigen groep: het team waarmee je pioniert en de community die zich daardoor ontwikkelt. Maar er is ook nog een andere vorm van 'samen kerk-zijn'. Dat is de verbinding tussen kerkplekken. Ik wil het daarom met je hebben over het ontwikkelen van 'een eigen plek in het mozaïek van kerkplekken'. Hierbij werk je aan **balans tussen 'gezamenlijkheid' in de eigen groep en 'verbondenheid' met andere groepen**. Welkom bij de derde video over 'kerk-zijn vormgeven'.

In gezamenlijkheid kerk-zijn vormgeven

In het basisprogramma kon je kennismaken met het boompje met vier hoofdtakken die een beeld zijn voor de **viervoudige essentie van kerk-zijn**: christelijke spiritualiteit, gezamenlijkheid, dienstbaarheid en verbondenheid. In de vorige video ging het over 'spiritualiteit en dienstbaarheid'. Nu wil ik wat dieper ingaan op gezamenlijkheid en verbondenheid. En daarbij gaat het ook weer om een goede balans daartussen.

Gezamenlijkheid wil zeggen: je 'bent' en je 'doet' samen kerk. In de veiligheid van de eigen groep deel je lief en leed met elkaar en zorg je voor elkaar. Vanuit geloof. Samen geef je ook vorm aan de missie van je kerkplek. Over allerlei menselijke grenzen heen wordt zo al iets zichtbaar van het samenleven in Gods nieuwe wereld.

In sociaal opbouwwerk wordt voor verbinding in een groep de term 'bonding' gebruikt. De module 'community opbouwen' gaat hier ook over. Daar wordt het beeld gebruikt van een schapenwei met een bron. De bron is iets wat mensen gemeenschappelijk hebben en wat hen met elkaar verbindt. Bij 'kerk-zijn vormgeven' gaat het om de Bron met een hoofdletter. **Verbinding met God verbindt mensen ook met elkaar.**

Paulus zegt in de Bijbel: *"Jullie zijn allemaal kinderen van God, omdat jullie geloven in Jezus Christus. Jullie zijn gedoopt in zijn naam. Door jullie doop zijn jullie helemaal bij Hem gaan horen. Omdat jullie in Jezus Christus geloven, vormen jullie een eenheid: Joden en niet-Joden, slaven en vrije mensen, mannen en vrouwen. Verschillen zijn niet belangrijk meer."* Anders gezegd: bij gelovigen zouden verdeeldheid en ongelijkwaardigheid niet mogen bestaan. 'Gelijkwaardig' is trouwens iets anders dan 'gelijk'. Diversiteit blijft namelijk bestaan. Kerk-zijn is daarom vormgeven aan eenheid in verscheidenheid. Hier zegt Paulus dat gelovigen samen één lichaam vormen. Daarbij zegt hij dat dit lichaam verschillende leden heeft met elk een eigen functie. **Iedereen is verantwoordelijk voor het goed functioneren van het hele lichaam.** Ieder op een manier die past bij zijn of haar situatie, gaven en talenten.

'Gezamenlijkheid' bij 'kerk-zijn vormgeven' is nauw verbonden met 'luisteren in de eigen groep' bij het kernthema 'viervoudig luisteren'. Maar **in dit stadium van de pioniersreis is 'de eigen groep' breder dan het groepje waarmee je ooit de reis begon**. Vanuit de omgeving zijn er mensen bij gekomen. Die zijn 'geloofsleven gaan ontdekken'. En samen met hen geef je nu vorm aan kerk-zijn. Op een manier die past bij de omgeving en situatie waarin jullie dat doen.

Intermezzo

Voordat ik verder ga, even een vraagje tussendoor: Ik liet net de term 'bonding' vallen. Straks haal ik de term 'bridging' erbij. 'Bonding en bridging' is een veelgebruikt woordpaar als het gaat over 'sociaal kapitaal'. Welke politicoloog en hoogleraar aan Harvard University gaf in de vorige eeuw grote bekendheid aan de theorie hierover? Je krijgt 30 seconden de tijd om even op zoek te gaan naar het antwoord. Alleen of in overleg met iemand anders. Aan het einde van de video geef ik het juiste antwoord. Succes!

In verbondenheid kerk-zijn vormgeven

Terug naar de balans. Naast 'gezamenlijkheid' staat in onze definitie van kerk-zijn het woord 'verbondenheid'. Daarmee wordt gewezen op het belang van verbinding met andere groepen. In sociaal opbouwwerk wordt hiervoor de term 'bridging' gebruikt. Een goede balans tussen 'bonding en bridging' is essentieel. Anders dreigt er ongezonde kliekvorming in een afgesloten groep. In het kader van kerk-zijn noemen ze dat **'sektarisme'**.

Het beeld van het lichaam, waar ik het net over had, geldt ook voor de bredere kerk als geheel. Over de eigen kerkmuren heen hebben gelovigen en geloofsgemeenschappen elkaar net zo hard nodig.

Geloofsgemeenschappen kunnen elkaar steunen en inspireren. Ze kunnen elkaar aanvullen, van elkaar leren en elkaar waar nodig ook corrigeren. Dit is de reden waarom de 'bredere kerk' een van de vier invalshoeken is bij het 'viervoudig luisteren'.

De balans tussen 'gezamenlijkheid en verbondenheid' kan ook doorslaan naar de andere kant. Dan wordt er zo veel nadruk gelegd op het bij elkaar houden van verschillende kerkplekken dat dit ten koste gaat van hun eigenheid en identiteit. In plaats van sektarisme in een kerkplek krijg je dan **'uniformisme'** in een kerkelijk verband. Denk aan een uniform. Alles moet bij iedereen ongeveer gelijk zijn. Afwijkingen worden nauwelijks getolereerd. Elke kerkplek is méér van hetzelfde.

Sinds 2019 wordt er in de Protestantse Kerk gesproken over een **mozaïek van kerkplekken**. Dat begon met een reflectie op allerlei nieuwe kerkvormen die ontstonden als gevolg van het pionieren. Hierbij is toen dit (in de video getoonde) kunstwerk gemaakt. In een mozaïek worden steentjes gebruikt met verschillende kleuren en vormen. Vaak zijn die steentjes hoekig en hebben ze scherpe randjes. Zeker als er gewerkt wordt met gebroken steentjes. Maar toch vormen ze samen een beeld. Een kunstwerk van gebrokenheid. Bij kerk-zijn is dat, in meer of mindere mate, het beeld van Christus.

De leidende gedachte in de Protestantse Kerk is dat verschillende typen mensen zich niet allemaal thuis voelen in dezelfde kerkvorm. Daarom zijn er allerlei soorten kerkplekken nodig die samen een **'eenheid in verscheidenheid'** vormen. En die elkaar de ruimte geven voor 'eigenheid in verbondenheid'.

Afronding

In deze video heb ik iets verteld over **twee basiselementen van kerk-zijn**: 'gezamenlijkheid' en 'verbondenheid'. Daarbij ging het over 'eenheid in verscheidenheid'. Op het niveau van een enkele kerkplek én in een kerkelijk verband. Diversiteit in de eigen groep vinden we vaak lastig. En goed contact met een afwijkende groep kan ook ingewikkeld zijn. Dit kan leiden tot 'sektarisme' in je eigen kerkplek. Of tot 'uniformisme' in het kerkelijke verband waar je bij hoort.

Voor een goede balans heb ik onder andere de theorie over 'sociaal kapitaal' en de begrippen **'bonding en bridging'** genoemd. Daarbij zou ik nog vertellen welke politicoloog en hoogleraar hier in de vorige eeuw meer bekendheid aan gaf. Zijn naam is Robert Putnam. Wil je meer hierover weten, lees dan zijn boek

Met een werkvorm naar keuze mag je nu zelf aan de slag met het verder vormgeven aan 'jullie eigen plek in het mozaïek van kerkplekken'. Succes!

Werkblad bij kompas 1: bijbel- en liedteksten om uit kiezen

1 Korintiërs 12:14-18

Over verbondenheid/gezamenlijkheid; elkaar niet afwijzen maar aanvullen

Tegelijk bestaat een lichaam niet uit één deel, maar uit vele. Als de voet zou zeggen: 'Ik ben geen hand, dus ik hoor niet bij het lichaam', hoort hij er dan werkelijk niet bij? En als het oor zou zeggen: 'Ik ben geen oog, dus ik hoor niet bij het lichaam', hoort het er dan werkelijk niet bij? Als het hele lichaam oog zou zijn, waarmee zou het dan kunnen horen? Als het hele lichaam oor zou zijn, waarmee zou het dan kunnen ruiken? Maar God heeft juist alle lichaamsdelen hun eigen plaats gegeven, precies zoals Hij dat wilde.

Handelingen 6:1-5

Over gezamenlijkheid; omzien naar elkaar

Toen het aantal leerlingen toenam, ontstond er op een gegeven moment ontevredenheid bij de Griekstaligen, die de Hebreeuwssprekenden verweten dat de weduwen uit hun groep bij de dagelijkse ondersteuning werden achtergesteld. Daarop riepen de twaalf apostelen de voltallige gemeenschap van leerlingen bijeen en zeiden: 'Het is niet goed dat wij de zorg dragen voor de gemeenschappelijke maaltijden, want daardoor verwaarlozen we de verkondiging van Gods woord. Kies daarom, broeders en zusters, uit uw midden zeven wijze mannen die goed bekendstaan en vervuld zijn van de Geest. Aan hen zullen we deze taak opdragen, terwijl wij ons zullen wijden aan het gebed en aan de verkondiging van het woord van God.' Alle leerlingen stemden met dit voorstel in.

Handelingen 15:1-2

Over verbondenheid; conflict met de 'moedergemeente'

Er kwamen enkele leerlingen uit Judea, die betoogden dat de broeders zich moesten laten besnijden, overeenkomstig het door Mozes overgeleverde gebruik, omdat ze anders niet konden worden gered. Dit leidde tot grote onenigheid met Paulus en Barnabas en mondde uit in een felle woordenstrijd. Besloten werd dat Paulus en Barnabas, samen met enkele andere leerlingen, naar Jeruzalem zouden gaan om deze kwestie voor te leggen aan de apostelen en de oudsten.

Galaten 2:11-14

Over verbondenheid; elkaar niet accepteren als volwaardige medegelovigen

Maar toen Kefas in Antiochië was, heb ik me openlijk tegen hem verzet, want zijn gedrag was verwerpelijk. Hij at altijd mee met de niet-Joden, maar toen er afgezanten van Jakobus kwamen, trok hij zich terug en at hij apart, uit angst voor de kring van de besnedenen. De andere Joden gedroegen zich net zo schijnheilig als hij, en zelfs Barnabas deed mee met hun huichelarij. Toen ik zag dat ze niet de rechte weg naar het ware evangelie bewandelden, zei ik tegen Kefas, in aanwezigheid van iedereen: 'Als jij, hoewel je een Jood bent, niet volgens de Joodse gebruiken leeft maar volgens die van de andere volken, hoe kun je dan niet-Joden dwingen om als Joden te leven?'

Prediker 4:7-12

Over gezamenlijkheid; aan elkaar gegeven zijn, elkaar ondersteunen

Ik vestigde mijn aandacht op nog iets anders onder de zon, en ook dat is leegte. Iemand is helemaal alleen. Hij heeft zelfs geen zoon of broer, maar toch zwoegt hij almaar door en wordt zijn dorst naar rijkdom nooit gelest. Voor wie beult hij zich zo af en ontzegt hij zich de genoegens van het leven? Ook dat is enkel leegte en een trieste zaak. Je kunt beter met zijn tweeën dan alleen zijn, want samen zwoegen loont. Wanneer twee vrienden samen zijn en een van beiden valt, helpt de ander hem weer overeind, maar wie alleen is en ten val komt is beklagenswaardig, want hij heeft niemand die hem op de been helpt. Wanneer je bij elkaar slaapt, geef je warmte aan elkaar, maar hoe krijgt iemand die alleen slaapt het ooit warm? En iemand die alleen is kan zich niet verdedigen wanneer hij aangevallen wordt, maar met zijn tweeën houd je stand. Een koord dat uit drie strengen is gevlochten, is niet snel stuk te trekken.

2 Korintiërs 8:13-15

Over gezamenlijkheid/verbondenheid; elkaar helpen vanuit wat je te geven hebt

Het is niet de bedoeling dat u door anderen te helpen zelf in moeilijkheden raakt. Er moet evenwicht zijn. Op dit moment lenigt u met uw overvloed de nood van de heiligen in Jeruzalem, zodat zij later met hun overvloed uw nood kunnen lenigen. Zo is er evenwicht, zoals ook geschreven staat: 'Hij die meer had, had niet te veel; hij die minder had, had niet te weinig.'

Psalm 133

Over gezamenlijkheid/verbondenheid; gemeenschap van gelovigen

Een pelgrimslied van David. Hoe goed is het, hoe heerlijk als broeders bijeen te wonen! Goed als olie op het hoofd die neervalt op de baard, de baard van Aäron, en neervalt op de hals van zijn gewaad, als de dauw van de Hermon die neervalt op de bergen van Sion. Daar geeft de HEER zijn zegen: leven voor altijd.

Liedboek 280:2

Over verbondenheid; kerk van generaties

Dit huis van hout en steen, dat lang
de stormen heeft doorstaan,
waar nog de wolk gebeden hangt
van wie zijn voorgegaan

Liedboek 970:1,5

*Over gezamenlijkheid/verbondenheid;
verbonden zijn in verscheidenheid*

Vlammen zijn er vele,
één is het licht,
licht van Jezus Christus,
vlammen zijn er vele,
één is het licht,
wij zijn één in Christus.

Leden zijn er vele,
één is zijn kerk,
wij zijn Christus' lichaam,
leden zijn er vele,
één is zijn kerk,
wij zijn één in Christus.

Liedboek 418:1,2

*Over gezamenlijkheid/verbondenheid;
eenheid bewaren*

God, schenk ons de kracht
dicht bij U te blijven,
dan zal ons geen macht
uit elkander drijven.
Zijn wij in U een,
samen op uw wegen
dan wordt ons tot zegen
lachen en geweest.

Niemand kan alleen,
Heer, uw zegen dragen;
zegen drijft ons heen
naar wie vrede vragen.
Wat Gij schenkt wordt meer
naar gelang wij delen,
horen, helpen, helen, –
vruchtbaar in de Heer.

Een lied van Sela

Over gezamenlijkheid; elkaar tot zegen zijn

Mag ik jou tot zegen zijn,
naast je lopen op de reis?
Samen achter Jezus aan,
gaan waar Hij ons wijst.
Laat ons delen in zijn liefde,
voor elkaar de minste zijn.
Met elkaar het leven vieren,
uitzien naar het koninkrijk.

Mag ik jou tot zegen zijn,
jou aanvaarden zoals Hij?
Zoeken naar verbondenheid,
dwars door alle strijd.
Laat ons wijze woorden spreken,
zwijgen als dat nodig is.
Met elkaar een voorbeeld geven,
leven als getuigenis.

Laten wij tot zegen zijn
voor de mensen om ons heen.
Vol van liefde zoals Hij,
open en gastvrij.
Laat ons delen, laat ons geven,
geven wat de ander mist.
Elke stap is vol van leven,
omdat Jezus bij ons is.

Opwekking 767

*gezamenlijkheid/verbondenheid;
omzien naar elkaar, eenheid bewaren*

Hoe mooi en hoe heerlijk
als wij als familie,
als broers en als zussen,
om elkaar geven
en open en eerlijk
met elkaar omgaan,
de vrede bewaren
en eensgezind leven.

En het mooiste geschenk
wordt ons gegeven:
de zegen van God,
een eindeloos leven.
Wij dorsten naar uw rijk
en uw gerechtigheid.
U schakelt ons nu in
en geeft ons leven zin:
gevangen harten worden vrij,
verslagen mensen troosten wij;
zelfs de blinden zien uw heerschappij.

Tool voor het bepalen van een vervolgroute

Klik [hier](#) voor een printbare download van de onderstaande tool.
Of teken de tool zelf na op een groot vel papier.

Vervolgroute voor onze proefplek

Thema: _____ Datum routebepaling: _____

Wat willen we bereiken?	Wat hebben we nodig?	Welke concrete stappen gaan we zetten?	Wie is verantwoordelijk?	Wat zijn belangrijke aandachtspunten?

